

Niszczyciele projektu 1155

rakietowe



Niszczyciele rakietowe projektu

1155 – radzieckie niszczyciele rakietowe przeznaczone do zwalczania okrętów podwodnych. Pierwszy niszczyciel tego typu wszedł do służby w roku 1980. Projekt miał nazwę kodową *Friegat*, a nieoficjalnie określane są jako typ *Udałoj* od nazwy pierwszego okrętu, natomiast w kodzie NATO noszą oznaczenie typ *Udaloy I*. W połowie lat 80 XX wieku rozpoczęły się prace nad wielozadaniową wersją okrętów, oznaczonych jako *projekt 1155.1*, znany na Zachodzie jako typ *Udaloy II*. Zbudowano 12 jednostek *projektu 1155* i 1 jednostkę ulepszonego *projektu 1155.1*.



Pod koniec lat 70-tych XX wieku Marynarka Wojenna Związku Radzieckiego zgłaszała zapotrzebowanie na nowe okręty eskortowe. Zapotrzebowanie to zostało zaspokojone poprzez wprowadzenie do służby dwóch typów niszczycieli, których konstrukcje były opracowywane równolegle. Pierwszy projekt nosił oznaczenie 956 Sarych, na Zachodzie znany jako typ Sovremenny. Drugi otrzymał oznaczenie 1155 Fregat, a według

oznaczeń NATO (North Atlantic Treaty Organization) typ Udaloy. Pierwszy typ niszczycieli opracowano głównie z myślą o walce z okrętami nawodnymi, natomiast jednostki typu Udaloy wyspecjalizowano w zwalczaniu okrętów podwodnych. Oba typy okrętów nie były w pełni zdolne do samodzielnego działania i w zamyśle konstruktorów miały stanowić integralną część grupy uderzeniowej z lotniskowcem, operującej z dala od bazy. Dodatkowo typ Udaloy miał współpracować z myśliwymi okrętami podwodnymi typu Akula, tworząc niszczycielski tandem.

Mimo różnego przeznaczenia typ Udaloy zbliżony jest rozmiarami do niszczycieli typu Sovremenny, jednak do budowy tych dwóch typów nie wykorzystano tego samego kadłuba, tak jak robi się to we flotach państw zachodnich, na przykład jak w przypadku francuskich jednostek typu Georges Leygues i typu Cassard. Na taki stan rzeczy wpływ miało tło prestiżowe, które odzwierciedlało konflikty jakie miały miejsce wewnątrz radzieckiej floty.

Projekt 1155 Fregat został zatwierdzony w październiku 1972 roku. Konstrukcja była następcą jednostek typu Kresta II, jednak przy jej opracowywaniu oparto się na projekcie 1135 Burevestnik, znanym na Zachodzie jako typ Krivak. Budowa pierwszego okrętu ruszyła w 1978 roku, a wykonawcą jednostek były stocznie Yantar Zavod 820 w Kaliningradzie i imienia Żdanowa w Leningradzie (obecnie Severnaya Verf Zavod 190).

Gdy do służby w ówczesnej Radzieckiej Marynarce Wojennej wchodziły kolejne niszczyciele projektu 1155 Fregat typu Udaloy I, opracowano ulepszony projekt jednostek o oznaczeniu 1155.1 Fregat, który na Zachodzie znany jest jako typ Udaloy II. W odróżnieniu od wcześniejszego projektu nowy okręt nie był wyspecjalizowany w zwalczaniu okrętów podwodnych. Była to jednostka wielozadaniowa, która obecnie stanowi równoważnik dla amerykańskiego typu Arleigh Burke.



Łącznie wybudowano 13 jednostek typu Udaloy, z których tylko ostatnia należy do ulepszonej wersji Udaloy II. Jej budowa rozpoczęła się w 1989 roku, a wykonawcą została stocznia Yantar Zavod 820 w Kaliningradzie. Na stoczniowej pochylni znajdował się jeszcze drugi okręt typu Udaloy II. Gdy rozpadł się Związek Radziecki nastąpiły poważne cięcia budżetowe i nieukończona jednostka została złomowana w 1994 roku. Plany budowy trzeciego niszczyciela w wersji Udaloy II zostały skasowane.

Jednostki projektu 1155 Fregat typu Udaloy I były pierwszym typem radzieckich okrętów, które korzystały z więcej niż jednego śmigłowca. Dwie bazujące na pokładzie maszyny Kamov Ka-27 Helix-A dają ogromne możliwości zwalczania okrętów podwodnych, które są nieporównywalnie większe od tych jakie posiadają fregaty typu Krivak, szczególnie w wersjach Krivak I i Krivak II. Oprócz śmigłowców uzbrojenie wykorzystywane przeciwko okrętom podwodnym składa się z dwóch wyrzutni KT-106 dla ośmiu rakietotorped URPK-5 Rastrub (SS-N-14 Silex), które kierowane były za pomocą dwóch radarów Drakon (Eye Bowl. Ponadto zainstalowano dwie wyrzutnie RBU-6000 dla rakietowych bomb głębinowych RGB-60 i dwie wyrzutni torped 533 mm. model PTA-53 dla torped M-57. Wykrywaniem okrętów podwodnych zajmuje się kompleks Polinom, w skład którego wchodzi hydrolokator kadłubowy aktywny Orion (Horse Jaw) i hydrolokator o zmiennej głębokości zanurzania pasywny Platina (Horse Tail).

Jak na standardy radzieckich okrętów, uzbrojenie inne niż zwalczania okrętów podwodnych jest wyjątkowo skromne, a jego rodzaj ogranicza się właściwie do systemów obronnych. Takie rozwiązanie potwierdza niemożność samodzielnego operowania

tych jednostek. Do obrony przeciwlotniczej wykorzystywane były rakiety 3M-95 (9M-330-2) (SA-N-9 Gauntlet), które odpalano z ośmiu wyrzutni VLS (Vertical Launching System) systemu 3K-95 Kinzhal. Pociski te kierowane były za pomocą dwóch radarów MR-360 Podkat (Cross Sword). Do obrony bezpośredniej wykorzystywano 4 działka 30 mm. model AK-630, których ogień koordynowany był przez 2 radary MR-123 Vympel (Bass Tilt). Bierną ochronę przed nadlatującymi pociskami przeciwokrętowymi zapewniał system przeciwdziałania elektronicznego Bell Squat, odbiorniki emisji sygnałów radarowych i elektronicznych Start-2 (Bell Shroud) i Bell Crown, oraz dwie wyrzutnie pułapek termicznych PK-2 lub 10 wyrzutni PK-10.

Jedynym systemem zwalczania okrętów nawodnych były dwie zainstalowane na dziobie armaty kalibru 100 mm. model AK-100, które kierowane były za pomocą radaru MR-218 Lev (Kite Screech).

Na pierwszych trzech jednostkach "Udaloy", "Vitse-Admiral Kulakov" i "Marshal Vasilyevsky" zainstalowano 2 radary dozoru nawodnego i powietrznego MR-320 Topaz (Strut Pair). Począwszy od czwartego okrętu zamiast jednego z tych radarów zamontowano trójwspółrzędny radar dozoru powietrznego MR-760 Fregat-MA (Top Plate). Nawigacją zajmowały się 3 radary Palm Frond. Dane ze wszystkich czujników spływały do systemu dowodzenia Lessorub-5.

Jednostka projektu 1155.1 Fregat typu Udaloy II posiada nieco inne systemy uzbrojenia niż typ Udaloy I. Wyrzutnie dla rakietotorped URPK-5 Rastrub (SS-N-14 Silex) zostały zdemontowane, a w ich miejsce pojawiły się wyrzutnie KT-190 systemu P-80 (3K80) Moskit (Zubr) dla przeciwokrętowych rakiet 3M-80 (SS-N-22 Sunburn). Pociski te kierowane są za pomocą radaru Minierał-ME (Band Stand), którego kopuła znajduje się na dachu mostka kapitańskiego. Główna artyleria w postaci dwóch armat kalibru 100 mm. model AK-100 została zastąpiona jedną armatą 130 mm. model AK-130.

Działka obrony bezpośredniej 30 mm. model AK-630 zostały zastąpione dwoma systemami 3R-87E Kortik (Kashtan / CADS-N-1). Oba te systemy składają się z rakiet 3M-87 (9M-311) (SA-N-11

Grison) i dwóch działek 30 mm. model Gsh-6-30K. Prócz tego wyposażenie obejmuje moduł kierowania ogniem 3R-86E1 (Hot Flash / Hot Spot) składający się z radaru i systemu optronicznego.

Bierne systemy obrony przed nadlatującymi pociskami przeciwookrętowymi zostały zintegrowane poprzez kompleks Start. Składa się na niego system przeciwdziałania elektronicznego Bell Squat i odbiorniki emisji sygnałów radarowych i elektronicznych Wine Glass i Start-2 (Bell Shroud). Prócz tego typ Udaloy II wyposażony jest w 12 wyrzutni pułapek termicznych, z czego dwie to PK-2, a reszta PK-10.

Wyposażenie elektroniczne typu Udaloy II również odbiega od tego, jakie zainstalowano na Udaloy I. trójwspółrzędny radar dozoru powietrznego MR-760 Fregat-MA (Top Plate) zastąpiono modelem MR-710 Fregat-MA (Top Plate-B). Kompleks hydrolokatorów Polinom wymieniono na Zvezda-2. W jego skład wchodzi hydrolokator kadłubowy aktywny MGK-345 Bronza (0x Yoke) i hydrolokator o zmiennej głębokości zanurzania pasywny MGK-345 Bronza (0x Tail).

Napęd okrętów typu Udaloy zaprojektowany został w systemie COGAG. Składają się na niego dwie turbiny gazowe M8KF o łącznej mocy 45000 KM i dwie turbiny gazowe M62 o łącznej mocy 15000 KM. System ten daje maksymalną prędkość rzędu 35 węzłów. Zasięg wynosi 10500 Mm przy prędkości 14 węzłów, natomiast przy szybkości 32 węzłów 2500 Mm.

Okręty typu Udaloy służyły we Flocie Pacyfiku, Flocie Północnej i Flocie Bałtyckiej. Do tej ostatniej przydzielono niszczyciel "Vitse-Admiral Kulakov". Na Pacyfiku służyły "Admiral Spiridonov", "Admiral Tributs", "Marshal Shaposhnikov", "Admiral Vinogradov" i "Admiral Panteleyev". Do Floty Północnej przydzielono jednostki "Udaloy", "Marshal Vasilyevsky", "Severomorsk", "Admiral Levchenko", "Admiral Kharlamov" i "Admiral Chabanenko".

W 1992 roku na jednostce "Admiral Zakharov" wybuchł pożar. Zniszczenia były tak duże, że okręt został wycofany ze służby i złomowany w marcu 1992 roku. na niszczycielu "Admiral Tributs" pożar wybuchł dwa razy w 1991 roku i we wrześniu 1995

roku. Po tym drugim jednostka została wycofana z pierwszej linii i miała zostać złomowana. Obecnie status okrętu nie jest całkowicie znany. Być może "Admiral Tributs" został naprawiony i powrócił do służby w 2002 roku. Jednostki "Udaloy " i "Admiral Spiridonov" zostały przeniesione do rezerwy. W 2002 roku "Udaloy" został definitywnie wycofany ze służby i złomowany. Status niszczyciela "Admiral Spiridonov" nie jest do końca pewny, choć wydaje się że najprawdopodobniej jednostka została wycofana z rezerwy i skończyła w stoczni złomowej. Niszczyciel "Vitse-Admiral Kulakov" od 1990 roku jest w doku remontowym. Miał on powrócić w szeregi Rosyjskiej Marynarki Wojennej w 2002 roku, lecz do tej pory nie ukończono prac na okręcie.

Niszczyciele rakietowe projektu 1155

Nazwa okrętu	Stocznia, numer budowy	Położenie stępki	Wodowanie	Wejście do służby
Udałoj	Jantar, Kaliningrad, 111	23 lipca 1977	5 lutego 1980	31 grudnia 1980
Wice-admirał Kułakow	im. Żdanowa, Leningrad, 731	4 listopada 1977	16 maja 1980	29 grudnia 1981
Marszał Wasilewski	im. Żdanowa, Leningrad, 732	22 kwietnia 1979	29 grudnia 1981	8 grudnia 1983
Admirał Zacharow	Jantar, Kaliningrad, 112	16 października 1981	4 listopada 1982	30 grudnia 1983
Admirał Spiridonow	Jantar, Kaliningrad, 113	wrzesień 1981	luty 1983	30 grudnia 1984
Admirał Tribuc	im. Żdanowa, Leningrad, 733	19 kwietnia 1980	26 marca 1983	30 grudnia 1985
Marszał Szaposznikow	Jantar, Kaliningrad, 114	lipiec 1983	styczeń 1985	30 grudnia 1985

Siewieromorsk (ex Simferopol, ex Marszał Budionny, ex Marszał Żukow)	Jantar, Kaliningrad, 115	12 czerwca 1984	24 grudnia 1985	30 grudnia 1987
Admirał Lewczenko	im. Żdanowa, Leningrad, 734	27 stycznia 1982	21 lutego 1985	30 września 1988
Admirał Winogradow	Jantar, Kaliningrad, 116	5 lutego 1986	4 czerwca 1987	30 grudnia 1988
Admirał Charłamow	Jantar, Kaliningrad, 117	7 czerwca 1986	29 czerwca 1988	30 grudnia 1989
Admirał Pantielejew	Jantar, Kaliningrad, 118	wrzesień 1987	grudzień 1988	19 grudnia 1991



Kraj budowy	ZSRR
Użytkownicy	MW Rosji MW ZSRR
Stocznia	Stocznia Jantar, Kaliningrad Stocznia Siewiernaja, (Leningrad) Sankt Petersburg
Wejście do służby	1980
Zbudowane okręty	13

Dane taktyczno-techniczne	
Wyporność	standardowa: 6200 t pełna: 8200 t
Długość	163 m
Szerokość	19,3 m
Zanurzenie	7 m
Napęd	siłownia w układzie COGAG o mocy 120 000 KM
Prędkość	35 węzłów
Załoga	300
Uzbrojenie	8 pocisków 85RU przeciw okrętom podwodnym system Rastrub-B (NATO kod Silex) 8 wyrzutni każda na 8 pocisków przeciwlotniczych 9K35 Kinżal 2 działa AK-100 kaliber 100 mm 4 działa AK-630 kaliber 30 mm 2 wyrzutnie RBU-6000 8 wyrzutni torped kaliber 533 mm
Wyposażenie lotnicze	2 śmigłowce Ka-27

Bibliografia

- Jurij Apalkow: *Korabli WMF SSSR. Tom III. Protiwołodocznyje korabli. Czast 1. Bolszyje protiwołodocznyje i storożewyje korabli*. Sankt Petersburg: Galeja Print, 2005. ISBN 5-8172-0094-5. (ros.)
- okretynawodne.pl





